

Datum 2023-05-22
Dokumenttyp Yttrande
Diarienummer 2023/0094
Ert diarienummer Ku2023/00151
Handläggare Aleksandra Kowalska

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Ds 2023:4, Frågor om val till Sametinget

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten för delaktighet lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet (MFD) tillstyrker förslagen i promemorian Frågor om val till Sametinget. MFD vill dock lämna några kompletterande synpunkter för att dels bättre jämka samman promemorians förslag med de krav på bland annat tillgänglighet som anges i vallagen (2005:837), dels lämna förslag som ytterligare stärker funktionshinderperspektivet.

Myndighetens synpunkter

En förutsättning för att väljare med olika typer av funktionsnedsättning ska kunna nyttja sin rätt att rösta, är att vallokaler är tillgängliga utifrån såväl den fysiska aspekten, som utifrån personer som har syn- eller hörselnedsättning, intellektuell funktionsnedsättning eller olika grader av kognitiva nedsättningar. MFD ser därför positivt på förslaget om att utöka 14 § i 3 kap. i sametingslagen genom att lägga till en skrivning om fysisk tillgänglighet gällande vallokalers beskaffenhet, men ser samtidigt att det finns ett behov av att förslaget förtydligas ytterligare vad gäller inkludering av olika tillgänglighetsaspekter. Ett exempel som kan underlätta orientering och förståelse av röstningsprocessen för väljare som har svårt att se, tolka eller förstå information är tydlig skyltning i lokalen.

MFD ser också att ett förtydligande bör införas i sametingslagen om att ledsagare eller personliga assistenter kan hjälpa väljare med funktionsnedsättning i vallokalen. På Valmyndighetens webbplats tydliggörs att väljare med funktionsnedsättning får ta med sig hjälp i form av ledsagare eller personliga assistenter men förtydligandet saknas både i sametingslagen och i vallagen.

MFD välkomnar förslaget om att införa en ny hänvisning till 8 kap. 7 a § vallagen (2014:301) i sametingslagen som möjliggör att väljare med funktionsnedsättning kan lämna sin röst utanför vallokalen om lokalen tillfälligt skulle vara fysiskt otillgänglig.

MFD föreslår dock att sametingslagen ytterligare utökas med bestämmelser om inrättning för ambulerande röstmottagare som kan bistå väljare med funktionsnedsättning som inte kan ta sig till vallokalen, med hänvisning till 7 kap. 4 § vallagen (2005:837).

MFD ser positivt på promemorians förslag att införa krav på antal och utbildning av röstmottagare (avsnitt 4.3), men saknar förtydliganden i sametingslagen kring att röstmottagare inom samevalet ska kunna bistå väljare med funktionsnedsättning inne i vallokalen, vilket framgår i 7 kap. 3 § vallagen (2005:837). MFD ser därför behov av att förslaget kompletteras med krav på utbildning som ger röstmottagare god förståelse för vad det innebär att bistå och ta emot röster från väljare med särskilda behov.

Författningsförslag gällande 2 § i förordningen om val till Sametinget som innehåller bestämmelser om valsedlars utformning och innehåll, kan utökas med att valsedlar från början ska vara universellt utformade för att underlätta röstningsprocessen för en större grupp. MFD menar också att den service som tillhandahålls av Valmyndigheten, som innebär att väljare med grav synnedsättning kan beställa punktskriftsmärkta valkuvert via Valmyndighetens webbsida, även bör kunna användas i sametingsvalet. MFD anser vidare att Valmyndighetens regeringsuppdrag om att vidareutveckla hjälpmedel till personer med synnedsättning att kunna rösta med bibehållen valhemlighet bör återupptas.

MFD vill utöver detta framhålla att all väsentlig information inför och under valet ska finnas tillgänglig i olika format för att öka målgruppens deltagande i den demokratiska processen. Teckenspråk, punktskrift och textning är

exempel på olika format som kan hjälpa personer som har svårt att se, läsa eller höra information. För övriga åtgärder som är viktiga i arbetet med att tillhandahålla tillgängliga lokaler och underlätta röstningsprocessen för väljare oavsett funktionsförmåga, hänvisar myndigheten till MFD:s webbsida om tillgängliga val.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), sektionschef Annika Streiler och utredare Aleksandra Kowalska (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén